ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА ТА ГРАМАТИЧНА СИСТЕМИ МОВИ ТА МЕТОДИ ЇХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отримано: 16.12.2022

Прорецензовано: 27.12.2022

Прийнято до друку: 29.12.2022

e-mail: olena.ianytska@ukr.net

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6252-0218

Researcher ID: https://ResearchID.co/olenaian

e-mail: vasilpaliy@ukr.net

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8782-3602

Researcher ID: https://ResearchID.co/vasylpaliy

DOI: 10.25264/2519-2558-2022-16(84)-50-54

Ianytska O. M., Paliy V. P. Comparative analysis of grammatical transformations in translation from French, Italian languages into Ukrainian (morphological and syntactic aspects). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 16(84). С. 50–54.

UDC: 81-115

Olena Ianytska,
Senior professor,
Rivne State University for the Humanities
Vasyl Paliy,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Rivne State University for the Humanities

COMPARATIVE ANALYSIS OF GRAMMATICAL TRANSFORMATIONS IN TRANSLATION FROM FRENCH, ITALIAN LANGUAGES INTO UKRAINIAN (MORPHOLOGICAL AND SYNTACTIC ASPECTS)

Grammar is a system of objectively operating rules for changing words, their connections in word combinations and sentences. The grammatical structure of the language together with its basic vocabulary form the basis of the language. Differences in the grammatical structure of different languages often lead to the fact that during translation it is necessary to change the information contained in the original text. Even in the case of coincidence of grammatical categories in the original language and the language of translation, there is no complete correspondence between them, since the means of their expression in each language are different. When conveying grammatical constructions in translation, the principle of a functional, rather than a formal, approach to conveying the meaning of grammatical forms and constructions is important. Having analyzed grammatical universals as a means of reproducing a grammatical category in the translation from French and Italian into Ukrainian, we conclude that the three studied languages have the following common features: nouns denote objects, abstract concepts, proper names; adjectives express features of the subject; verbs – actions and states; numerals – the number and order of items in a count, and differences – nouns in the French/Italian languages have a category of certainty/uncertainty, the main means of transmission of which is the corresponding article form. In the process of translation from French and Italian to Ukrainian, grammatical units may be replaced by word forms, parts of speech, clauses, types of syntactical connection, etc. Substitutions are divided into: a) substitutions of word forms; b) replacement of parts of speech; c) replacement of sentence members (restructuring of the syntactic structure of the sentence); d) syntactic substitutions in a complex sentence; 3. addition; 4. omission. Practically important for translation is the different use of grammatical categories in their minor (asemantic) function.

Keywords: *grammar, grammatical transformation, grammatical category, syntactic structure of a sentence, morphological aspect, part of speech, members of a sentence, types of syntactic connection.*

Яницька Олена Миколаївна,
старший викладач,
Рівненський державний гуманітарний університет
Палій Василь Павлович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГРАМАТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ПЕРЕКЛАДІ З ФРАНЦУЗЬКОЇ,ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ (МОРФОЛОГІЧНИЙ ТА СИНТАКСИЧНИЙ АСПЕКТ)

Граматика – це система об'єктивно діючих у мові правил зміни слів, їх зв'язків у словосполученнях і реченнях. Граматична будова мови разом з її основним словниковим фондом становлять основу мови. Відмінності у граматичній будові різних мов часто призводять до того, що під час перекладу доводиться змінювати інформацію, яка міститься в тексті оригіналу. Навіть у випадку збігу граматичних категорій у мові оригіналу та мові перекладу повної відповідності між ниминемає, оскільки засоби їхнього вираження в кожній мові різні. Під час передання граматичних конструкцій у перекладі важливим є принцип функціонального, а не формального підходу до передання значення граматичних форм і конструкцій. Проаналізувавши граматичні універсалії, як засіб відтворення граматичної категорії у перекладі з французької та італійської мов на українську робимо висновок, що в трьох досліджуваних мовах є такі спільні ознаки: іменники позначають предмети, абстрактні поняття, власні імена; прикметники висловлюють ознаки предмета; дієслова – дію та стани; числівники – число та порядок предметів за рахунком, та відмінності – іменники французької/італійської мов мають категорію означуваності/неозначуваності, основним засобом передачі якої є відповідна форма артикля. У процесі перекладу з французької, італійської мови на українську заміні можуть піддаватися граматичні одиниці – форми слів, частини мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку та ін. Заміни поділяються на: а) заміни форм слова; б) заміни частин мови; в) заміни членів речення (перебудова синтаксичної структури речення); г) синтаксичні заміни у складному реченні; 3. додавання; 4. упущення. Практично важливим для перекладу є різне використання граматичних категорій у їхній незначній (асемантичній) функції.

Ключові слова: *граматика, граматична трансформація, граматична категорія, синтаксична структура речення, морфологічний аспект, частина мови, члени речення, типи синтаксичного зв'язку.*

Statement of the problem in general form and connection with important scientific or practical tasks. Grammar is a system of objectively valid in language rules for changing words, their relations in phrases and sentences. These rules are determined by the internal laws of language development and are manifested in the system of grammatical forms and grammatical categories. The grammatical structure of the language together with its basic vocabulary form the basis of the language. Thanks to grammatical rules we can form from lexical units logically connected word combinations and sentences that make up the text (Cherednychenko, 1995). Differences in the grammatical structure of different languages often lead to the fact that during translation it is necessary to change the information contained in the original text. When transforming grammatical constructions in translation, the principle of functional rather than formal approach to conveying the meaning of grammatical forms and constructions is important. **The relevance of our study** is related to the need for a comprehensive analysis of grammatical universals as a means of reproducing a grammatical category in translation from French and Italian into Ukrainian.

Analysis of recent research and publications. The following Ukrainian and foreign scientists worked on the issues of grammatical universals: O. I. Cherednychenko, V. I. Karaban, L. V. Kolomiets, T. R. Kiyak, Z. O. Hetman, P. O. Bekh, O. O. Solomarska, R. O. Jacobson, J. Greenberg and others. Researchers like J. Bermto, I. Bonomi, A. Masini, S. Morgana, H. Bonnard, R. Eluard, F. Cala E. Pichon, J. Damourette in their works give their own meaning to the concept of grammatical universals. From the point of view of translation, the main difference between the use of grammatical and lexical means is that the use of grammatical means is usually obligatory, while the use of lexical means is used additionally and is not obligatory: the use of morphological means to express such grammatical categories as, for example, tense, gender or number in some languages is permanent (Chomsky, 1965). The originality of the study is in the comparative aspect, the consideration of the problem of grammatical transformations in three languages (French, Italian and Ukrainian). The purpose of the study is to identify grammatical universals in the aspect of adequate reproduction of translation from French, Italian into Ukrainian. The purpose of the study is specified in the following research tasks: to identify the problems of searching for grammatical universals; to identify grammatical transformations in translation (morphological, syntactic aspect); to study morphological and grammatical categories in translation from French, Italian into Ukrainian; to analyze the occasional correspondences in translation. The object of research is grammatical universals of French, Italian and Ukrainian languages. Various methods were used in the work: method of general and component analysis; method of comparison of French, Italian and Ukrainian languages; etymological; method of synthesis; generalization of the analyzed information. The material of the *research is translation pairs of French, Italian and Ukrainian languages, determined by sampling from different sources (Sophie Chantreau, Alain Rey, Dictionnaire d'expressions & locutions – poche, Isabelle Chollet, Jean-Michel Robert Les Expressions Idiomatiques, Rat M. Dictionnaire des expressions et locutions traditionnelles*, D. Pénoël, P. Franchomme, R. Jollois *L'aromathérapie exactement, Les 1001 expressions préférées des Français*, Antonio Tabucchi *Sostiene Pereira*, Alessanro Baricco *Novecento*, Mara Onasch *Espressioni idiomatiche e modi di dire italiani*).

Presentation of the main research material. The problem of finding grammatical universals has gone a long way to its solution in different historical periods. The idea of the universality of certain linguistic phenomena was the focus of attention of scientists who addressed the problems of the nature and essence of language. The problem of universals in the late 1950s and early 1960s was studied by such scientists as R. O. Jacobson, J. Greenberg and others. It was Jacobson who introduced the concept of linguistic universals into science and formulated the theory of linguistic universals. In any language there is a grammatical system, and the grammatical structure is hierarchical. The grammatical system of any language is clearly divided into morphology and syntax. Differences in the syntactic structure of the source and target languages force translators, at least those who are engaged in theory, to look for universals of syntax. G. Mounin notes that "if it were possible to show that a minimum of basic general syntactic functions and relations can be found in completely different syntaxes, the theory of translation would benefit" (Mounin, 1963:116). The idea remains that translation from one language to another is impossible because these languages describe the same situation using different syntactic structures. The term "*transformation*" is used in many fields of linguistics. Therefore, in our study we refer to different dictionaries to define the term "*transformation*". Thus, in the linguistic encyclopedic dictionary edited by Dubois it is said that transformations are transformations by which simple syntactic structures are transformed into more complex ones (Dubois, 2005: 160)

Leading scientists in the field of translation studies, such as O.I. Cherednychenko, V.I. Karaban, L.V. Kolomiets, T. R. Kyiak, Z. O. Hetman, P. O. Bekh, O. O. Solomarska define transformational translation as the transfer of the meaning of an equivalent unit by means of one of the grammatical transformations, which, along with lexical transformations, are used in the translation process (Solomarska, 1994). Thus, grammatical transformation is the transformation of the sentence structure in the process of translation in accordance with the norms of the target language. The transformation can be full or partial depending on whether the sentence structure is changed in whole or in part. Usually, when the main members of the sentence are replaced, a complete transformation occurs, and if only the secondary members are replaced, it is a partial transformation.

In addition, members of the sentence and parts of speech can be replaced. Most often this happens simultaneously. Grammatical transformations can be divided into two subtypes. The first includes changes at the morphological level, which involve the replacement of parts of speech, grammatical forms, changes in morphological structure, and the second – changes in syntactic structure (Greenberg, 1963).

So, at the morphological level, the following apply : – replacement of parts of speech (transformation of a pronoun: in the French expression *mettre qn à la raison*- to teach someone, literally *покласти когось на розум* ; replacement of an adjective with a noun or adverb: *avoir de la tête pris du bonnet* (literally – *Мати голову близько до шапки*) – in Ukrainian is translated like *бути дратівливим, бути запальним*; replacement of a verbal noun with a verb: Ukr. *Він погано плаває* –French *c'est un mauvais nageur*; Italian *Andare a scopare il mare* translates into Ukrainian *битись як риба об льод*, Italian. *Uccidere due uccelli con una pietra* – Ukr. *вбити двох зайців*; Italian. *fa un freddo di cane – собачий холод*; grammatical substitution of number: *dresser l'oreille – навострити вуха, насторожитись*; grammatical tense replacement: French – «*...mes yeux bouffis et mes joues rasées à la biscotte, j'en avais pas l'air dans mon assiette*» ; Ukr. – «*... з припухлими очима та неголеними щоками, я виглядаю не найкращим чином*».

In this case, there is often a combination of some types of grammatical transformations with others. For example, omissions and additions are most often used together with the replacement of parts of speech. Substitution at the morphological level is considered to be a method of translation in which a grammatical unit in the source language is transformed into a unit of the target language with a different grammatical meaning (Gouadec, 1996). Substitutions are the most common and diverse type of translation transformation. In the process of translation, both grammatical units – word forms, parts of speech, sentence members – can be replaced. On the other hand, both individual units and whole constructions can be replaced.

Morphological transformations include not only the replacement of word forms but also the replacement of one part of speech with another: noun with preposition – adjective; infinitive with preposition in the function of definition – adjective. For example: French: *Ces petits hotels, surmontes de vitrages a rideaux de photographe, doivent appartener a des peintres (Cocteau)* – Ukr. *Ці маленькі готелі, увінчані склінням з фотографічними занавісками, мають належати художникам;* the modal verb devoir is inevitably replaced by the modal word (expression) – should be. Italian *Sostiene Pereira che il signor Monteiro Rossi farfuglio` subito che sarebbe andato in redazione quel giorno stesso, disse anche che il lavoro lo interessava, che tutti i lavori lo interessavano, perche`, eh si`, aveva proprio bisogno di lavorare, ora che aveva finito l'universita` e si doveva mantenere, ma Pereira ebbe la precauzione di dirgli che in redazione no, per ora era meglio di no, magari si trovavano fuori, in citta`, e che era meglio darsi un appuntamento* (Tabucchi, 2019 : 27) ; Ukr. *Перейра стверджує, що пан Монтейру Россі негайно запнувся, що він піде до редакції того ж дня, він також сказав, що робота його цікавить, що всі роботи його цікавлять, тому що, о так, йому справді потрібно працювати, тепер, коли він закінчив Університет і мусив утримувати себе, але Перейра з обережності сказав йому, що не в редакції, поки що краще ні, може, вони в місті, і що краще домовитися про зустріч.*

The logical structure of the sentence may require the translator to both change and preserve the foreign language structure when it is related to the accuracy of the logical emphasis. For example, in the translation of the famous expression of François de la Rochefoucauld: French *Nous avons tous assez de force pour supporter les maux d'autrui*.-Ukrainian *У нас у всіх вистачає сил, щоб терпіти нещастя ближнього*.

Thus, grammatical substitutions of morphological nature are quite common in the process of translation from French, Italian into Ukrainian and vice versa, due to significant differences in the grammatical structure of these languages.

There are many differences between the grammatical systems of the French, Italian and Ukrainian languages, which in the process of translation dictate certain transformations of the grammatical values of the source language in order to ensure the functional accuracy of the translation. There are two main reasons for grammatical transformations: the absence of formal grammatical correspondence in one of the languages and the difference in the sphere of use of a grammatical element; each of these factors can cause grammatical transformations. (Arcaini, 1986) Thus, the fact that French and Italian languages belong to analytical systems explains the fact of widespread use of constructions with dependent prepositional noun (Fench *un crayon de couleur,* Italian una *boccetta di inchiostro*) or with preposition and infinitive (French *une machine a laver*; Italian *un ferro da stiro*) as definitions that either do not always have formal-structural correspondence in the Ukrainian language (as in the first case), or do not have it at all (as in the second case), which prompts the replacement of one part of speech with another in the translation process (respectively, *кольоровий олівець, пляшка з чорнилами, пральна машина, праска*). On the other hand, both the set of meanings and the sphere of use of certain grammatical forms can be different, as it is observed, for example, in the case of translation of some uses of subjonctif/ congiuntivo (French.*Bien qu'il fasse froid* /Italian *Credi che sia meglio non uscire stasera?...*), which in translation are naturally replaced by the present tense.

Thus, analyzing the statements of linguists, we can draw a general conclusion that grammatical transformations consist in the transformation of the sentence structure in the process of translation in accordance with the norms of the target language. They can occur at the syntactic level: syntactic equivalence: French *en tête-à-tête,* Italian *faccia a faccia,* Ukrainian *тет-а-тет*; word transpositions: French *donner du piment à la conversation,* Italian *vivacizzare la conversazione – надати розмові гостроти*; replacement of sentence elements: French *gros comme un œuf ,* Italian *grande come un uovo* – Ukrainian *розміром з яйце*; transformation of active structures into passive ones and vice versa: French *Tante l'a rencontrée*, Italian *La zia l'ha incontrata* – Ukrainian *вона була зустріта тіткою*; sentence separation : French *Ce langage est un outil qui confirme parfaitement ce qu'a cité Stendhal en le mettant dans la bouche d'un Jésuite, mais qui est généralement attribué à Talleyrand : « La parole a été donnée à l'homme pour cacher sa pensée*. – Ukrainian *Ця мова є інструментом, який чудово підтверджує те, що цитував Стендаль, вкладаючи його в уста єзуїта.Хоча це зазвичай вважають словами Талейрана: «Промова дана людині для того, щоб приховати свої думки.. »*; sentence combining : French «*..La France occupe, de très loin, la première place dans l'histoire moderne de l'aromathérapie. Il convient tout d'abord de rappeler ici le rôle de la région de Grasse dans l'art de la parfumerie...*» – Ukrainian *Франція займає, безумовно, перше місце в сучасній історії ароматерапії, тому,перш за все, необхідно згадати про роль Грасського регіону в парфумерному мистецтві.* Replacing the type of syntax connection: French *J'ai fumé une cigarette et j'ai immédiatement eu l'impression d'avoir faim*. –Ukrainian *Я відчув голод, як тільки викурив сигарету*; Italian *E poi non voleva che uno sconosciuto si accorgesse che la redazione culturale del "Lisboa" era solo lui, Pereira, un uomo che sudava dal caldo e dal disagio in quel bugigattolo, e insomma, sostiene Pereira, gli chiese se potevano incontrarsi in citta`, e lui, Monteiro Rossi, gli disse:*

stasera, in Praca da Alegria, c'e` un ballo popolare con canzoni e schitarrate, io sono stato invitato a cantare una romanza napoletana, sa, io sono mezzo italiano ma il napoletano non lo conosco, comunque il proprietario del locale mi ha riservato un tavolino all'aperto, sul mio tavolino c'e` un cartellino con scritto Monteiro Rossi, che ne dice se ci vediamo la`(Tabucchi, 2019 : 29) Ukrainian. *І тоді він не хотів, щоб хтось сторонній помітив, що культурна редакція «Лісбоа» – це лише він, Перейра, людина, яка спітніла від спеки й дискомфорту в цій комірчині. Коротше кажучи, Перейра стверджує, запитав його, чи вони могли зустрітися в місті. Він, Монтейру Россі, сказав йому: сьогодні ввечері на Праса да Алегрія є популярний танець з піснями та грою на гітарі, мене запросили заспівати неаполітанський романс, знаєте, я я наполовину італієць, але я не неаполітанець, я знаю, однак власник закладу зарезервував мені столик надворі, на моєму столику є тег із написом Монтейро Россі, на якому написано, якщо ми побачимо вас там;* omissions: French *sac à vin* – Ukrainian *п'яниця*, literally – *мішок для вина*, Italian *è passato come se nulla fosse* – Ukrainian *як рукою зняти*; additions: Ukrainian *Поява індустріальної цивілізації привела до майже повного забуття застосування у терапевтичній практиці ефірних олій*.–French *L'avènement de la civilisation industrielle entraîna un oubli presque total de l'utilisation thérapeutique des huiles essentielles*. (Pénoël 2001 : 19); Italian *La seconda notte di viaggio che non si vedevano più nemmeno le luci della costa irlandese, Barry, il nostromo, entrò come un pazzo nella cabina del comandante svegliandolo e dicendogli che doveva assolutamente venire a vedere* (Baricco, 2021 : 33)*;* Ukrainian *На другу ніч плавання, коли не було видно нічого крім вогнів ірландського узбережжя, боцман Баррі, як божевільний, увійшов до каюти капітана, розбудив його і відразу сказав, що він неодмінно повинен прийти і подивитися.*

The main peculiarity of the grammatical aspect of translation consists in the strictly deterministic relations between the source and target language systems, which in most cases prescribe a completely unambiguous solution to a particular translation task. Their common property is that the choice of the appropriate grammatical unit in the target language is automatic and any deviations from the relevant intersystem relations are usually excluded. (Grevisse, 1980)

Thus, the French personal construction *J'ai froid* and the Italian *Ho freddo* can be translated into Ukrainian by the personal construction *я змерз*, but if we take into account the preference that the Ukrainian language gives to impersonal phrases, another option will be more acceptable – *Мені холодно*. It is in such cases that it is necessary to go beyond purely systematic correspondences, because equivalence of translation requires taking into account factors that belong to the norm. In view of this, grammatical transformations become largely the translator's competence.

Conclusions: The problem of searching for grammatical universals has passed a long way of its solution in different historical periods. In the three studied languages there is a set of certain units that change their denotations depending on the elementary features of the linguistic situation. It is investigated that grammatical transformations consist in the transformation of the sentence structure in the process of translation in accordance with the norms of the target language. The transformation can be complete or partial depending on whether the sentence structure is changed in whole or in part. Grammatical transformations in our work are divided into two subtypes. The first includes changes at the morphological level, which involve the replacement of parts of speech, grammatical forms, changes in morphological structure, and the second – changes in syntactic structure. The absence of cases in Italian and French is compensated by a developed system of prepositions, many of which are polysemous, i.e. serve to convey different case relations. In Italian and French, the meaning of adjectives directly depends on their position in relation to the predicate noun. In Ukrainian, adjectives do not have a similar feature and different meanings can only be expressed by different adjectives. There is no tense agreement in the Ukrainian language. In Italian and French this phenomenon has an important place in the verb tense system. Theoretical prerequisites point to the further expediency of the study of grammatical universals in translation from French and Italian into Ukrainian as a means of reproducing morphological and syntactic categories in translation.

References:

1. Ktytarova N.K. (2009) Zahalne movoznavstvo. [General linguistics]. Dnipro. :Akademiia. [in Ukrainian].
2. Solomarska O.O. (1994) Pidruchnyk frantsuzkoi movy : dlia stud. fak-tiv inozem. mov fak-tiv mizhnarodnykh vidnosyn un-tiv. [French language textbook: for students of foreign language faculties, international relations faculties of universities]. Kyiv :Vyshcha shkola. [in Ukrainian].
3. Cherednychenko O.I. (1995) Pidruchnyk frantsuzkoi movy : Teoriia i praktyka perekladu. [Textbook of the French language: Theory and practice of translation]. Kyiv :Lybid. [in Ukrainian].
4. Agostiniani L., Damico Boggio O., Guardigli P., Poggi Salani T., Schiannini D. (1983) La lingua tra norma e scelta. Padova : Liviana.
5. Altieri Biagi M. L. (1990) La grammatica del testo. Milano: APE Mursia.
6. Arcaini E. (1986) Analisi linguistica e traduzione. Bologna.
7. Baricco A. (2021) Novecento. Milano: Feltrinelli.
8. Chomsky N. (1965) Aspects of the Theory of Syntax. Cambridge.
9. Darano M., Trifone P. (2004) Grammatica italiana. Con nozioni di linguistica. Bologna, Zanichelli.
10. González Rey I. (2002) La phraséologie du français / I. González Rey. Toulouse: Presses Universitaires du Mirail.
11. Gouadec D. (1996) Terminologie et phraséologie pour traduire. Paris: La Maison du Dictionnaire.
12. Greenberg, J. (1963) Memorandum concerning language universals. Cambridge, Mass: MIT Press.
13. Grevisse M. (1980) Le Bon Usage. Grammaire francaise avec des remarques sur la langue francaise d'aujourd'hui. Gembloux (France), IIe ed.
14. Martinet A. (1970) Elements de linguistique générale. Paris.
15. Mounin G. (1963) Les probléms théoriques de la traduction. Paris.
16. Pénoël D., Franchomme P., Jollois R. (2001) L'aromathérapie exactement. P : Editions Roger Jollois.
17. Rat M. (2002) Dictionnaire des expressions et locutions traditionnelles / M. Rat. Paris: Larousse.
18. Rey A. (1977)Le Lexique, images et modèles : du dictionnaire à la lexicologie. P. : Librairie Armand Colin.
19. Tabucchi A. (2019) Sostiene Pereira. Milano: Feltrinelli.

Література:

1. Ктитарова Н.К. Загальне мовознавство. Дніпро. :Академія, 2009. 144 с.
2. Соломарська О.О. Підручник французької мови : для студ. фак-тів іноземн. мов фак-тів міжнародних відносин ун-тів. Київ : Вища школа, 1994. 255 с.
3. Чередниченко О.І. Підручник французької мови : Теорія і практика перекладу. Київ :Либідь, 1995. 320 с.

4. Agostiniani L., Damico Boggio O., Guardigli P., Poggi Salani T., Schiannini D. La lingua tra norma e scelta. Padova : Liviana, 1983. 177 p.
5. Altieri Biagi M. L. La grammatica del testo. Milano: APE Mursia, 1990. 768 p.
6. Arcaini E. Analisi linguistica e traduzione. Bologna, 1986. 204 p.
7. Baricco A. Novecento. Milano: Feltrinelli, 2021. 64 p.
8. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax. Cambridge, 1965. 251 p.
9. Darano M., Trifone P. Grammatica italiana. Con nozioni di linguistica. Bologna, Zanichelli, 2004. 824 p.
10. Dubois J. Dictionnaire de linguistique. P., 2005. 568 p.
11. González Rey I. La phraséologie du français / I. González Rey. Toulouse: Presses Universitaires du Mirail, 2002. 268 p.
12. Gouadec D. Terminologie et phraséologie pour traduire. Paris: La Maison du Dictionnaire, 1996. 300 p.
13. Greenberg, J. Memorandum concerning language universals. Cambridge, Mass: MIT Press, 1963. 363 p.
14. Grevisse M. Le Bon Usage. Grammaire francaise avec des remarques sur la langue francaise d'aujourd'hui. Gembloux (France), IIe ed. 1980. 327 p.
15. Martinet A. Elements de linguistique générale. Paris, 1970 p. 237 p.
16. Mounin G. Les probléms théoriques de la traductionю Paris, 1963. 524 p.
17. Pénoël D., Franchomme P., Jollois R. L'aromathérapie exactement. P : Editions Roger Jollois, 2001. 513 p.
18. Rat M. Dictionnaire des expressions et locutions traditionnelles / M. Rat. Paris: Larousse, 2002. 464 p.
19. Rey A. Le Lexique, images et modèles : du dictionnaire à la lexicologie. P. : Librairie Armand Colin, 1977. 307 p.
20. Tabucchi A. Sostiene Pereira. Milano: Feltrinelli, 2019. 226 p.